

Vogelgriep: Evaluatie regionaal overleg 2020/2021

Inhoudsopgave

Inhoud	pagina
Inleiding	3
Doel	3
Opzet evaluatie	3
Resultaten Quick scan	4
Resultaten belevingsonderzoek	5
Resultaten Enquête	6
Conclusie	10
Aanbevelingen	
Bijlage 1	11

INLEIDING

Sinds oktober 2020 worden er veel dode vogels aangetroffen in Fryslân, met name in het Waddengebied. Vervolgens verspreidt de vogelgriep zich steeds sneller. Begin november 2020 komen er berichten dat er in een enkele dagen bijna tweehonderd dode vogels zijn aangetroffen, in het gebied tussen Zwarte Haan en het Lauwersmeer. Dagen daarvoor werden op Ameland meerdere brandganzen gevonden die besmet waren met de vogelgriep. Niet alleen bij wilde (water)vogels wordt de vogelgriep aangetroffen maar ook bij een tweetal pluimveebedrijven in Fryslân. Zo wordt op 21 november 2020 wordt bekend dat bij een pluimveebedrijf in Witmarsum de vogelgriep is vastgesteld. Het bedrijf, met circa 90.000 dieren, wordt geruimd. Dit geldt eveneens voor een pluimveebedrijf in Sint Annaparochie, ruim twee weken later. Ook dit bedrijf wordt geruimd nadat er vogelgriep is vastgesteld.

Naar aanleiding van de uitbraak is eind 2020 in Fryslân een multidisciplinair overleg opgestart. Er vindt een periodiek overleg plaats tussen betrokken partners waarin afgestemd wordt over omgang met, bestrijding van en communicatie over de vogelgriep. Betrokken partners zijn: Wetterskip Fryslân, Gemeenten (Noard-East Fryslân, Súdwest-Fryslân, Ameland, Terschelling), Staatsbosbeheer, Fryske Gea, Natuurmonumenten, Veiligheidsregio Fryslân en Erasmus MC, Provincie Fryslân, Het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Daarnaast is er contact met Rijkswaterstaat en Politie Noord-Nederland.

DOEL

Het doel van de evaluatie is het leren en borgen van de inzet van de overleggroep om vervolgens tot aanbevelingen te komen voor een handelingsperspectief bij een mogelijke volgende uitbraak van de Vogelgriep.

OPZET EVALUATIE

Door middel van een Quick Scan evaluatie, een enquête onder de leden van het regionaal overleg en een diepte-interview onder betrokken agrariërs is er informatie verzameld. In dit rapport worden de resultaten van deze informatieverzameling weergegeven. Op basis van deze resultaten zijn er aanbevelingen gedaan met betrekking tot een handelingsperspectief bij een eventuele nieuwe uitbraak van de vogelgriep.

RESULTATEN QUICK SCAN

Alvorens het afnemen van de enquête is onder de leden van het regionaal overleg een Quick Scan evaluatie uitgevoerd waarbij aan de hand van tips en tops informatie is verzameld. Betrokken partners die zijn bevraagd zijn vertegenwoordigers van:

- De Friese gemeenten Noard-East Fryslân, Súdwest-Fryslân, Ameland en Terschelling.
- Terreinbeheerders (Staatsbosheer, Fryske Gea en Natuurmonumenten)
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
- Erasmus MC,
- Veiligheidsregio Fryslân
- Wetterskip Fryslân
- Provincie Fryslân.

Hieronder een weergave van de uitkomsten.

Tops

- o Er was sprake van een goede overlegstructuur en netwerkorganisatie. Tijdens de opstart van de regionale overleggroep werd ervaren dat er te veel ketenpartners aanwezig waren, waardoor de informatiedeling niet helder was en onoverzichtelijk. Daarop is besloten de structuur aan te passen door vertegenwoordigers van verschillende disciplines te laten plaatsnemen in het overleg. Zo werden de gemeenten door vier districtsvertegenwoordigers gerepresenteerd. Ook was er een vertegenwoordiger van gebiedsbeheer.
- o Er was specialistische kennis aanwezig, waaronder een vertegenwoordiger van de Erasmus MC.
- o Er was goed contact tussen de communicatieadviseurs van de VRF en de gemeenten en andere betrokken organisaties.
- o Deelnemers toonden eigenaarschap, betrokkenheid en bereidheid om op te treden.

Tips

- o De taken en verantwoordelijkheden voor iedere ketenpartner was onduidelijk. Met name als het gaat om keuzes waar kosten aan verbonden zijn, wordt het lastig om besluiten te nemen. Maak afspraken over wanneer 'opschaling' middels overleg nodig is. Maak tevens afspraken tussen de verschillende betrokken partners over de aanpak, verantwoordelijkheden en taken aangaande de Vogelgriep.
- o Er zijn partijen gemist bij het overleg, waaronder Politie. Er dient gekeken te worden naar de samenstelling van het regionaal overleg.
- o Verbeter en investeer in het contact tussen de verschillende partners. Dit is van belang bij de afstemming van verschillende scenario's en/of casussen. Heb daarnaast aandacht voor overstijgende scenario's.
- o Er was sprake van een fors personeel tijdsbeslag voor diverse organisaties. Onder de mogelijkheden voor een evenredig personeel tijdsbeslag voor de organisaties.
- o Investeer in de informatiedeling. Er werd informatie bijgehouden in LCMS, daar heeft niet elke partner toegang tot. Maak afspraken over eenduidige informatievoorziening.

RESULTATEN INTERVIEW AGRARIËRS

Bij twee pluimveebedrijven in Fryslân is vogelgriep vastgesteld waardoor deze bedrijven geruimd moesten worden. Ondanks dat het regionaal overleg vogelgriep zich richt op zieke wildvogels is er bij het vaststellen van vogelgriep bij een pluimveebedrijf in Witmarsum contact en samenwerking geweest tussen verschillende agrariërs en deelnemers van het regionaal overleg. In het land nabij het pluimveebedrijf in Witmarsum waren ook zieke wildvogels aanwezig. Het was een bijzondere situatie, omdat hoogstwaarschijnlijk deze twee processen elkaar raakten. Daarom is er gekozen voor een diepte-interview om de beleving van de agrariërs in deze bijzondere situatie weer te geven.

Dit diepte-interview heeft plaatsgevonden met twee agrariërs, waarvan één pluimveehouder, uit Witmarsum en een nabijgelegen agrariër die vlakbij zijn omgeving ook zieke wildvogels heeft waargenomen. Bij de pluimveehouder is in november 2020 vogelgriep vastgesteld en het bedrijf moest worden geruimd. Het interview heeft geleid tot een aantal tops, verbeterpunten en aanbevelingen vanuit de agrariërs.

Tops

- o Het contact met de burgemeester van Súdwest-Fryslân is als zeer goed ervaren. De burgemeester monitorde de uit te voeren acties vanuit de gemeente.
- o Het contact met de vertegenwoordiger van het regionaal overleg is als zeer goed ervaren en tevens was er het gevoel dat er geluisterd werd naar de agrariërs. Ook was er het gevoel dat er samen meer bereikt kon worden.

Verbeterpunten

- o Er heerst een gevoel van gemis aan beheer op de natuurgebieden waarin zieke wildvogels aanwezig zijn.
- o Er was veel onduidelijkheid over de verantwoordelijkheden van de verschillende partijen.
- o De beginfase (waarin er geen actie op zieke wildvogels werd ondernomen) duurde te lang.
- o Er was een gebrek aan communicatie vanuit de direct betrokken organisaties.
- o Er was een gebrek aan kennis bij de betrokkenen van het ruimen van de zieke wildvogels.
- o Er is geen sturing en leiding ervaren bij de aanpak van de zieke wildvogels.
- o Het initiatief met het ruimen van de zieke vogels lag nu bij de pluimveehouders.

Aanbevelingen

Naar voren komt dat het volgens de agrariërs met name noodzakelijk is dat op het moment dat er geconstateerd wordt dat er zieke wildvogels op het land/water zijn, er sneller en gericht actie ondernomen kan worden¹.

- Een draaiboek met daarin de verantwoordelijkheden en taken van elke betrokken partij is wenselijk.
- Een afschiet-vergunning versnelt het beginproces volgens de agrariërs.

¹ Opgemerkt kan worden dat er laboratoriumonderzoek is gedaan op tien knobbelzwanen die tijdens de epidemie in 2020/2021 zijn geëuthanaseerd; Kuiken, T. (2021). Virusdiagnostiek op knobbelzwanen bij Witmarsum/Schaad, Friesland. Informatie uit deze rapportage kan bij eventuele op te stellen protocollen van waarde zijn.

RESULTATEN ENQUÊTE

Aan de leden van de regionale overleggroep is een enquête voorgelegd met stellingen over de onderwerpen: alarmering en opschaling, leiding en coördinatie, informatiedeling en communicatie. Deze onderwerpen maken deel uit van de evaluaties van GRIP-incidenten en zijn aangepast op de evaluatie van de regionale overleggroep vogelgriep. De enquête is door elf respondenten ingevuld vanuit verschillende rollen en verschillende organisaties, deze zijn: Terreinbeheerders, Wetterskip Fryslân, Friese gemeenten, VRF, brandweer, Erasmus MC en Provincie Fryslân.

De scores op de verschillende stellingen zijn weergegeven in de bijlage. Behalve dat de respondenten konden aangeven in hoeverre ze het eens zijn met een bepaalde stelling, kunnen ze daarnaast ook een toelichting geven. Ook deze is weergegeven in de bijlage.

De conclusies van deze scores en toelichtingen zijn hieronder per stelling kort weergegeven.

1.

Ik ben tijdig en op de juiste wijze over het incident geïnformeerd (graag onderbouwen op welke wijze).

Het merendeel van de respondenten is het hier mee eens. Via het onderlinge netwerk is men veelal op de hoogte gesteld. Een enkele respondent is het hier niet mee eens, een reden wordt hiervoor echter niet gegeven.

2.

Er zijn heldere afspraken gemaakt over de op- en afschaling van het incident.

Er is één respondent die aangeeft dat er geen formele boodschap over de vogelgriep is ontvangen. Er was dan ook geen harde GRIP opschaling en respondenten geven aan dat het enige tijd duurde voordat er heldere afspraken zijn gemaakt. Toch is het merendeel eens met de stelling.

3.

Alle benodigde partijen zaten aan tafel of waren beschikbaar voor advies.

De meningen van de respondenten loopt hierover uiteen. Men was tevreden over dat er wetenschappelijke input tijdens de overleggen was en dat de natuurbeheerders aan tafel zaten. Nadat er eerst veel ketenpartners deelnamen aan het overleg, is besloten te gaan werken in een structuur met afgevaardigden. Ook dit is goed bevallen voor de meeste betrokken partners. Wel wordt ook aangegeven dat het lang duurde voordat een aantal partijen aangesloten waren.

4.

De overleggen en voorbereiding hebben gestructureerd plaatsgevonden.

Alle respondenten zijn het met deze stelling eens. Wel wordt aangegeven dat er in eerste instantie te veel betrokkenen aanwezig waren voor het betreffende overleg, wat eerder ook al is aangegeven. Naast de structuur met afgevaardigden, wordt ook aangegeven dat nadat er een 'projectleider' werd toegewezen, de overleggen ook gestructureerder hebben plaatsgevonden.

5.

Binnen het team is voldoende leiding en er is daadkrachtig opgetreden.

Hierover zijn eenduidige antwoorden, toen er eenmaal een 'projectleider' was aangesteld was er voldoende leiding.

6.

Door het team is gebruik gemaakt van beschikbare planvorming/protocollen

Het merendeel van de respondenten heeft op deze stelling neutraal geantwoord. Reden hiervoor is dat er geen actuele planvorming beschikbaar is voor wat betreft de vogelgriep. Dit is dan ook meteen het voornaamste knelpunt binnen de overleggroep. Voor protocollen m.b.t. de vogelgriep op pluimveebedrijven zijn er duidelijk landelijke protocollen die grotendeels door het NWWA worden uitgevoerd. Echter, bij vogelgriep bij wilde vogels zijn er geen bestaande protocollen. Daarnaast is er onduidelijkheid over het handelen van de overheid m.b.t. landelijke monitoring en landelijke adviezen. Aangegeven wordt dat de vogelgriep zich immers niet tot één provincie beperkt.

7.

Er is door het team voldoende stil gestaan bij het scenario denken.

Uit de antwoorden komt naar voren dat men het erover eens is dat er door het team voldoende stil is gestaan bij het scenario denken. Er werd vooruit gedacht door scenario's uit te denken. Het was een goede voorbereiding op een mogelijke uitbraak in andere gebieden.

8.

Er heeft voldoende afstemming plaatsgevonden tussen leden van het team en de achterban.

Een aantal respondenten geeft aan hier geen goed zicht op te hebben, omdat er geen informatie is over hoe de achterban dit heeft ervaren. Andere respondenten geven aan hierover goede afspraken te hebben gemaakt.

9.

Er is een duidelijke taakverdeling afgesproken tussen de teamleden.

Bijna alle respondenten zijn het hiermee eens. Aangegeven wordt dat een actielijst hierbij geholpen heeft. Eén van de respondenten heeft neutraal geantwoord.

10.

Het team heeft effectief samengewerkt.

Ook met deze stelling zijn de meeste respondenten het eens. Opgemerkt wordt dat na een stroeve start er daarna grotendeels effectief is samengewerkt. Daarnaast wordt benoemd dat in de samenwerking met het

ministerie van LNV ruimte voor verbetering is op de punten communicatie en taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden binnen beschermings- en toezichtgebieden.

11.

Besluiten en acties zijn op het juiste niveau genomen.

Hoewel het merendeel van de respondenten het eens is met de stelling is er ook wat verdeeldheid. Genoemd wordt doordat er gebruik gemaakt kon worden van de destijds bestaande GRIP 4 structuur vanwege Covid-19. Mocht de uitbraak groter zijn geweest, dan was wellicht een opschaling naar GRIP 2 gepast geweest.

12.

Het was helder wie voor welke actie verantwoordelijk is.

Ondanks dat de meeste respondenten het eens is met de stelling, wordt ook duidelijk dat dit niet eenvoudig ligt. Er wordt aangegeven dat er onduidelijkheid is over de afbakening van verantwoordelijkheden, zeker in het begin. Verder wordt er aangegeven dat partijen hun verantwoordelijkheid niet genomen hebben. Benoemd wordt dat er een duidelijke afbakening dient te komen tussen waar de stuurgroep/regiegroep over gaat en wat de organisatie zelf moet doen.

13.

Besluiten en acties worden voldoende vastgelegd in LCMS of op andere wijze.

Ondanks dat het merendeel van de respondenten het eens is met de stelling, word er een belangrijk punt neergezet. Één van de respondenten kent het programma LCMS niet en heeft dan ook geen toegang tot LCMS. Voor volledige informatiedeling is dit wel van belang.

14.

Er is een duidelijk beeld en input vanuit communicatie tijdens overleggen.

De respondenten geven aan het hiermee eens te zijn. Er is vanuit communicatie een goed omgevingsbeeld weergegeven.

15.

De externe communicatie (naar pers en publiek) over het incident verliep goed.

De respondenten geven aan het eens te zijn met dat de externe communicatie over het incident goed verliep. Vanuit de VRF werd veelal een algemeen beeld gedeeld en ook kon de media terecht bij VRF. Drie respondenten hebben een neutraal antwoord gegeven. Door een respondent wordt aangegeven dat er vanuit de communicatie afdeling regelmatig op zoek moest worden gegaan naar afgevaardigden vanuit bijvoorbeeld natuurpartijen die iets toe wilde lichten over de situatie in hun gebied. Dat verliep niet altijd vlekkeloos volgens de respondent.

16.

De taakverdeling qua communicatie is goed bevallen.

Ook hier geven de respondenten aan het veelal eens te zijn met de stelling. De centrale communicatie vanuit VRF was voor het beeld van de hele provincie en het handelingsperspectief. Vanuit elke betrokken organisatie was de communicatie decentraal met betrekking tot hun eigen werkzaamheden en taken en de

situatie in hun eigen gebied. Wel wordt genoemd dat de taakverdeling duidelijk is, maar dat deze in de praktijk niet altijd goed uitpakte.

17.

Overig

Door de respondenten is verder benoemd dat er behoefte is aan afspraken over de rol- en taakverdeling en dekking van de kosten. Ook wordt benoemd dat er onduidelijkheid is over wie bij welke situatie opschaalt naar de regionale overleggroep. Daarnaast is de capaciteit die vanuit de verschillende partnerorganisaties geleverd moet worden een punt van zorg.

CONCLUSIE

De vogelgriep is een langdurig incident wat geen standaard GRIP behelst. Daarnaast treft de vogelgriep niet alleen provincie Fryslân maar is het een landelijk incident. In die zin maakt het de vogelgriep een bijzonder incident. Er is geen kant-en-klare samenstelling van een multidisciplinair hulpverleningsteam dat net als met een GRIP 1 in actie komt. Als in november 2020 de vogelgriep en de daarbij horende kwesties en problemen in beeld komen, wordt er een regionaal overleg met verschillende betrokken partners opgezet. Een overleg wat niet eerder bij dergelijke incidenten is opgezet, maar waarbij een beroep wordt gedaan op de verantwoording, eigenaarschap en bereidheid van verschillende partners. Daarnaast is het een overlegvorm wat vrij uniek is in Nederland. Door de bijzondere omstandigheden vanwege de coronacrisis kon er gebruik gemaakt worden van de bestaande GRIP 4 opschaling.

Uit de resultaten van deze evaluatie komt duidelijk naar voren dat dit regionaal overleg veelal positieve punten heeft. Betrokken partners hebben over het algemeen de samenwerking als effectief ervaren en er was specialistische kennis aanwezig in het overleg. Vanuit de samenleving, specifiek vanuit de pluimveehouders, hebben het contact met het regionaal overleg als zinvol en prettig ervaren. Daarnaast zijn er enkele punten die (nog) niet goed verlopen, waaronder duidelijkheid over taken en verantwoordelijkheden en de behoefte aan een draaiboek. Daarom zijn er een aantal aanbevelingen beschreven.

Aanbevelingen

- Op- en afschaling*
Behouden: Opstarten van een periodiek overleg bij een uitbraak van vogelgriep.
Verbeteren: Onderzoek de gewenste GRIP-opschaling. Er is gebruik gemaakt van de bestaande GRIP 4 opschaling (coronacrisis) om de bestuurders te informeren, in een andere situatie is wellicht een andere opschaling gepast. Bepaal ook wie besluit tot opschaling en wanneer wordt opgeschaald.
- Samenstelling overlegstructuur*
Behouden: De huidige overlegstructuur met afvaardigingen vanuit de verschillende kolommen is als effectief ervaren en aan te raden dit voor een volgende uitbraak. De afvaardiging vanuit de gemeentelijke districten is goed verlopen. De aanwezigheid van een vogelgriepdeskundige en de terreinbeheerders was waardevol. Ook het aanstellen van een projectleider is aan te raden voor een volgende keer.
Verbeteren: Onderzoek de meest gewenste samenstelling van de overlegstructuur naast een afvaardigen. Respondenten geven aan dat een aantal partners werden gemist, bijvoorbeeld politie. Daarnaast wordt aangegeven dat het gewenst is om een vogelgriepdeskundige al bij het opzetten van het team te betrekken. Ook provincie Fryslân sloot later aan, gewenst is dat deze ook eerder aansluit.
- Plannen/protocollen/werkwijze*
Behouden: Het gebruik van ervaringen en plannen van voorgaande jaren. De werkwijze die uitgedacht gedurende de overleggen is ook als gewenst ervaren.
Verbeteren: Leg de betreffende werkwijze vast. Protocollen tot handelen met betrekking tot wilde vogels die de verdenking hebben ziek of dood te zijn gegaan door hoog-pathogene griep zijn gewenst.
- Verantwoordelijkheden/taken*
Behouden: Het gebruik van een actielijst voor de taken.
Verbeteren: Inzicht verkrijgen in en vastleggen van de verantwoordelijkheden en taken van de betrokken partners. Onder andere de taken van de LNV zijn door een respondent als onduidelijk ervaren. Ook was er onduidelijkheid ten aanzien van de verantwoordelijkheid van de gemeenten met betrekking tot het opruimen van de kadavers. Onderzoek daarnaast de mogelijkheid tot wisselende coördinerende rollen binnen het regionaal overleg. Baken af waar de verantwoordelijkheden van het regionaal overleg liggen en wat de organisaties zelf doen.
- Scenario's*
Behouden: Het voortdurend vooruit blijven kijken door mogelijke scenario's uit te denken.
Verbeteren: Houd aandacht voor scenario's met overstijgende gebieden. Daarnaast zou er geïnvesteerd kunnen worden in contact met de rijksoverheid over de gemeenschappelijke monitoring van de een vogelgriepuitbraak.
- Informatiemanagement*
Behouden: Updates via de mail aan het hele team en via de SharePoint omgeving
Verbeteren: Onderzoek de mogelijkheden voor een informatiesysteem waartoe elke betrokken partner toegang heeft, LCMS is niet toegankelijk voor elke partner.
- Crisiscommunicatie*
Behouden: Centrale communicatie vanuit VRF voor het beeld van de gehele provincie en het handelingsperspectief. Decentrale communicatie vanuit elke betrokken organisatie m.b.t. eigen taken, werkzaamheden en situatie in eigen gebied.
Verbeteren: Vanuit betrokken partijen contactpersonen aanwijzen richting communicatie die toelichting over hun gebied kunnen verzorgen.

BIJLAGE 1

Leeswijzer

De bevindingen van de enquête worden gepresenteerd in tekst en tabellen. De kleurcoderingen in de tabellen worden hieronder toegelicht:

Geheel mee eens	76	tot	100
Mee eens	51	tot	75
Neutraal	50	tot	50
Mee oneens	25	tot	49
Geheel oneens	0	tot	24

1 Overzicht

Team gebruikt beschikbare planvorming/protocollen	56,8
Helderheid over wie voor welke actie verantwoordelijk is	63,6
Aanwezigheid/beschikbaarheid alle benodigde partijen	70,5
Heldere afspraken over op- en afschaling	72,7
Taakverdeling qua communicatie	72,7
Taakverdeling tussen teamleden	75,0
Besluitvaardigheid	75,0
Communicatie levert beeld/input tijdens overleggen	75,0
Verloop externe communicatie (naar pers en publiek)	75,0
Leiding/daadkracht in team	77,5
Tijdig/op juiste wijze functionarissen informeren over het incident	77,8
Afstemming tussen teamleden en achterban	78,1
Gestructureerde overleggen en voorbereiding	79,5
Stilstaan bij scenariodenken	79,5
Vastleggen besluiten en acties in LCMS	80,0
Samenwerking binnen team	81,8

2 Alarmering & Opschaling

Ik ben tijdig en op de juiste wijze over het incident geïnformeerd (graag onderbouwen op welke wijze).

Gemiddelde score		77,8
Respondent	Onderbouwing	Score
Respondent 10	<i>Via de mails aan het hele vogelgriep team, via de SharePoint omgeving, via specifieke wekelijkse updates vanuit het Wetterskip, en zo nodig telefonisch/via de mail via o.a. het Wetterskip, vogelgriepexpert Thijs Kuiken (Erasmus MC Rotterdam) of bij de voorzitter van de vogelgriep werkgroep.</i>	100
Respondent 5		75
Respondent 6		25
Respondent 9		75
Respondent 11	<i>Vanuit WF is de VRF op de hoogte gebracht van de binnengekomen meldingen van vogelgriep. Daarop zijn de andere partijen bijeengeroepen.</i>	
Respondent 7	<i>Tijdig geïnformeerd via onze interne crisiscommunicatie; daarna waren er veel vragen van de diverse partijen, wie doet wat en waarom?</i>	100
Respondent 4		100
Respondent 1	<i>Op het moment dat ik werd gevraagd om de regionale werkgroep voor te zitten, ben ik vanuit CB ook direct geïnformeerd over de casus en de knelpunten.</i>	100
Respondent 2		75
Respondent 3	<i>Na het begin van de incident ben ik door een van de teamleden gevraagd om mee te doen met de vergaderingen om hen van inhoudelijke advies op gebied van vogelgriep te voorzien. In de toekomst zou het een verbetering zijn om een vogelgriepdeskundige zoals ik al bij het opzetten van de team uit te nodigen.</i>	50
Respondent 8	<i>Ik heb de VRF (lees: Jan Regeling) zelf telefonisch op de hoogte gebracht van de meldingen die wij binnen WF kregen van de vogelgriep. Van daaruit zijn andere partijen opgeroepen om bijeen te komen.</i>	

Er zijn heldere afspraken gemaakt over de op- en afschaling van het incident.

Gemiddelde score		72,7
Respondent	Onderbouwing	Score
Respondent 8	<i>Het heeft wel even geduurd voordat er heldere afspraken werden gemaakt (of konden worden gemaakt). In eerste aanleg waren partijen vooral op zoek naar taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden (wie is waarvan en wie doet wat).</i>	75
Respondent 7	<i>Tot op vandaag weet ik nog niet of er nog steeds sprake is van vogelgriep. Geen formele boodschap ontvangen; kan misschien ook interne miscommunicatie zijn?</i>	25
Respondent 4		100
Respondent 6		75
Respondent 11	<i>Bij de start van de aanpak van de vogelgriep waren partijen aan het zoeken rondom taken en verantwoordelijkheden.</i>	75
Respondent 3		100
Respondent 2		50
Respondent 9		75
Respondent 10	<i>Het was geen harde GRIP opschaling. Wel is in de overleggen steeds besproken: gaan we in deze vorm verder? Moeten we vaker/minder vaak overleggen?</i>	75
Respondent 5	<i>Ik ben later aangehaakt. Bij mijn aansluiting was de (vernieuwde) structuur verduidelijkt.</i>	75
Respondent 1	<i>Niet direct, maar na het beter structureren van de werkgroep en de werkafspraken, is de op- en afschaling helder neergezet.</i>	75

Alle benodigde partijen zaten aan tafel of waren beschikbaar voor advies.

Gemiddelde score		70,5
Respondent	Onderbouwing	Score
Respondent 5		75
Respondent 3		100
Respondent 4		100
Respondent 8	<i>Het heeft heel lang geduurd voordat de Provincie aanhaakte bij de overlegstructuren. Zij zagen voor zichzelf namelijk geen enkele rol.</i>	25
Respondent 7	<i>Heel goed geweest dat ook de wetenschappelijke input geregeld was.</i>	100
Respondent 1	<i>Na het structureren van de overleggen, zijn we gaan werken met afgevaardigden van alle betrokken organisaties. Deze zaten aan tafel en overlegden met de achterban.</i>	75
Respondent 6		50
Respondent 2		50
Respondent 11	<i>Het duurde lang voordat de provincie aangesloten was als partner.</i>	25
Respondent 9		100
Respondent 10	<i>Mooi dat ook de natuurverenigingen aan tafel zaten.</i>	75

Geef aan wat beter kan.

Respondent	Onderbouwing
Respondent 8	<i>Zie hiernaast. De aanhaking van de Provincie bleek later heel hard nodig (bijvoorbeeld bij de casus in Schraard). Maar ook meer in het algemeen ben ik van mening dat de Provincie een rol zou kunnen vervullen bij de algehele coördinatie.</i>

3 Leiding & Coördinatie

De overleggen en voorbereiding hebben gestructureerd plaatsgevonden.

Gemiddelde score		79,5
Respondent	Onderbouwing	Score
Respondent 6		50
Respondent 9		75
Respondent 1	<i>In eerste instantie zeker niet, (te) veel betrokkenen in de Teams overleggen wat ten koste ging van de structuur. Door nog een onduidelijke structuur, werd ook de voorbereiding best lastig.</i>	75
Respondent 7	<i>Los van de vele vragen die er aan het begin waren, is er een werkwijze gevonden, dankzij de betrokkenheid van een ieder</i>	100
Respondent 8	<i>Geen aanvullingen</i>	75
Respondent 5		75
Respondent 10	<i>In het begin niet. Nadat er een 'projectleider' op was gezet kwam er structuur in de vergaderingen (en ook in een goede vertegenwoordiging aan tafel). Daarna verliepen de overleggen gestructureerd en ook een stuk sneller.</i>	75
Respondent 11		75
Respondent 4		100
Respondent 3		100
Respondent 2		75

Binnen het team is voldoende leiding en er is daadkrachtig opgetreden.

Gemiddelde score		77,5
Respondent	Onderbouwing	Score
Respondent 6		75
Respondent 1		
Respondent 10	<i>Ja, zodra er een projectleider was aangesteld.</i>	75
Respondent 8	<i>Geen aanvullingen</i>	75
Respondent 9		75
Respondent 11		75
Respondent 3		100

Respondent	Onderbouwing	Score
Respondent 7		100
Respondent 2		50
Respondent 4		75
Respondent 5		75

Door het team is gebruik gemaakt van beschikbare planvorming/protocollen

Gemiddelde score	56,8
------------------	------

Respondent	Onderbouwing	Score
Respondent 11	<i>Wij hebben tijdens de vogelgriep een werkwijze uitgedacht die goed werkende structuur bedacht die we zouden moeten vatten in planvorming als voorbereiding op een volgende uitbraak van vogelgriep. Daarnaast blijft de vraag wat het rijk kan doen in het kader van landelijke monitoring en landelijke adviezen. De vogelgriep beperkt zich niet tot één provincie.</i>	50
Respondent 4		75
Respondent 5		75
Respondent 10	<i>De ervaringen, plannen, netwerken en protocollen verzameld en opgesteld in voorgaande jaren zijn voor zover mij bekend benut.</i>	75
Respondent 6		50
Respondent 1	<i>Omdat ik later ben ingestapt, hebben we vooral ingezet op de operationele zaken die speelden en gekeken wat daar voor nodig was. Ik heb niet actief het draaiboek van daarvoor (wat nog moest worden ge-update) erbij gehad. Wel hebben we de werkafspraken die zijn gemaakt nog enkele keren opnieuw benadrukt.</i>	50
Respondent 7	<i>Niet helemaal; we kunnen dit met betere afspraken efficiënter doen</i>	50
Respondent 2	<i>Voor zover protocollen beschikbaar waren.</i>	75
Respondent 9	<i>Er was geen actuele planvorming</i>	50
Respondent 3	<i>Voor de protocollen m.b.t. vogelgriep op pluimveebedrijven zijn er duidelijke landelijke protocollen die grotendeels door NVWA worden uitgevoerd. Echter, rond vogelgriep bij wilde vogels (b.v. wat te doen met zieke wilde vogels euthanasie/opvangen, en wie het doet; wat te doen met dode wilde vogels laten liggen/opruimen, en wie doet het) zijn er geen bestaande protocollen en moesten plannen ad hoc worden gemaakt. De enige bestaande protocollen gingen over het gebruik van zieke/dode vogels verdacht van hoog-pathogene vogelgriep als instrument om vast te stellen of hoog-pathogene vogelgriepvirus in een bepaald gebied aanwezig was (betrokken organisaties: NVWA/WBVR/SOVON/DWHC). Zo snel als dat niet meer nodig was, was er geen protocol hoe te handelen met dergelijke wilde vogels.</i>	25
Respondent 8	<i>Er is wel gekeken naar eerder gebruikte planvorming/werkwijzen (hygiëneprotocollen / collector App vogelgriep) maar er was ook veel nog niet beschikbaar. Wij hebben werkende wijs met zijn alleen een werkbare structuur uitgedacht die nu eigenlijk nog gevat zou moeten worden in een klein werk protocolletje (A-3 taakkaart). Wel met de kanttekening dat er eigenlijk nog gesprekken gevoerd zouden moeten worden met het Rijk over de financiële middelen en borging van een gemeenschappelijke monitoring. Het managen van een vogelgriepuitbraak beperkt zich immers niet alleen maar tot één gemeente en/of provincie.</i>	50

Geef aan wat beter kan.

Respondent	Onderbouwing
Respondent 2	<i>Protocollen met betrekking tot wilde vogels die de verdenking hebben ziek te zijn of dood te zijn gegaan door hoog-pathogene vogelgriep. Zie boven.</i>

Er is door het team voldoende stil gestaan bij het scenariodenken.

Gemiddelde score		79,5
Respondent	Onderbouwing	Score
Respondent 3		75
Respondent 1		100
Respondent 9		75
Respondent 6		75
Respondent 2		50
Respondent 10	<i>Diverse malen zijn scenario's besproken, verder uitgewerkt en later bijgewerkt en aangevuld.</i>	100
Respondent 5	<i>In mijn werkgebied was vogelgriep nauwelijks aan de orde, maar konden ons op deze manier goed voorbereiden op een mogelijke uitbraak.</i>	75
Respondent 4		100
Respondent 7	<i>Blijf het wel lastig vinden, immers is het niet tot een echte crisis uitpakkt, terwijl dat wel verwacht werd met het opschuiven van de vorstgrens</i>	75
Respondent 8	<i>Er werd voortdurende vooruit gekeken door mogelijke scenario's uit te denken.</i>	75
Respondent 11	<i>Er is steeds vooruit gedacht door scenario's uit te denken</i>	75

Er heeft voldoende afstemming plaatsgevonden tussen leden van het team en de achterban.

Gemiddelde score		78,1
Respondent	Onderbouwing	Score
Respondent 10	<i>De vertegenwoordiging aan tafel had elk een eigen achterban (niet alleen binnen de eigen organisatie, maar ook binnen het specifieke vakgebied/aandachtsgebied). Daar werd geregeld mee afgestemd of informatie mee gedeeld.</i>	100
Respondent 7	<i>hier werden goede afspraken over gemaakt</i>	100
Respondent 4		75
Respondent 2		50
Respondent 8	<i>Ik heb niet altijd goed zich gehad in hoeverre de 4 district-vertegenwoordigers vanuit de gemeenten daadwerkelijk contact hadden met hun achterban. Dat geldt ook van de natuurpartijen.</i>	50
Respondent 11	<i>Dit kan ik niet goed beoordelen. Het is de vraag hoe de achterban dit heeft ervaren. Daar heb ik niet voldoende zicht op.</i>	
Respondent 9		100

Respondent	Onderbouwing	Score
Respondent 1	<i>Dat is het het signaal wat vanuit de afgevaardigden terugkwam.</i>	75
Respondent 6		75

Er is een duidelijke taakverdeling afgesproken tussen de teamleden.

Gemiddelde score	75
------------------	----

Respondent	Onderbouwing	Score
Respondent 1		75
Respondent 11		75
Respondent 8	<i>Geen aanvullingen</i>	75
Respondent 6		75
Respondent 7		100
Respondent 9		75
Respondent 5		75
Respondent 4		75
Respondent 10	<i>Waar nodig werd dit in het overleg ook specifiek benoemd. De actielijst hielp hier ook bij.</i>	75
Respondent 2		50
Respondent 3		75

Het team heeft effectief samengewerkt.

Gemiddelde score	81,8
------------------	------

Respondent	Onderbouwing	Score
Respondent 8	<i>Geen aanvullingen</i>	75
Respondent 10	<i>Er zat de juiste expertise aan tafel en acties konden ook goed worden weggezet. Door scenario's uit te werken waren we ook voorbereid op wat mogelijk nog kon komen.</i>	100
Respondent 7		75
Respondent 11	<i>Doordat wij in bijzondere omstandigheden tijdens de coronacrisis de vogelgriep gecoördineerd hebben konden we gebruik maken van de bestaande GRIP 4 opschaling. Zonder deze omstandigheden was opschalen naar GRIP 2 gepast geweest.</i>	75
Respondent 4		100
Respondent 5		75
Respondent 9		75
Respondent 1	<i>Na een stroeve start, kan zeker worden geconcludeerd dat het team daarna effectief heeft samengewerkt.</i>	100

Respondent	Onderbouwing	Score
Respondent 3		100
Respondent 6		75
Respondent 2	<p><i>Ons beeld is dat grotendeels effectief is samengewerkt. Samenwerking met LNV heeft op aantal punten wel te wensen overgelaten. Dit betreft:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Communicatie (o.a. rond instellen en opheffen BT gebieden)</i> - <i>Taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden binnen BT gebieden (o.a. t.a.v. het jachtverbod, door LNV zelf ingesteld)</i> 	50

Besluiten en acties zijn op het juiste niveau genomen.

Gemiddelde score

75

Respondent	Onderbouwing	Score
Respondent 10	<i>Regelmatig is in het overleg besproken of we nog in de juiste opschaling zaten.</i>	100
Respondent 11		50
Respondent 6		75
Respondent 9		75
Respondent 3		100
Respondent 2		50
Respondent 7		75
Respondent 4		75
Respondent 1	<i>Er is duidelijk onderscheid gemaakt in op welk niveau welk besluit moest worden genomen. Dat heeft vervolgens ook plaatsgevonden.</i>	100
Respondent 5		75
Respondent 8	<i>Dat is nog maar de vraag. In dit geval is de uitbraak van de vogelgriep gelukkig 'binnen de perken gebleven' en konden wij één en ander oplossen in het regionale overleg coördinatie vogelgriep (waarbij wij ook nog gebruik konden maken van de staande GRIP 4 structuur t.b.v. Corona). Dus in die context zijn de besluiten en acties op het juiste niveau genomen. Maar stel dat de uitbraak veel groter was geweest dan vraag ik mij af of een daadwerkelijke opschaling naar GRIP 2 (of hoger) t.b.v. vogelgriep niet meer gepast was geweest.</i>	50

Het was helder wie voor welke actie verantwoordelijk is.

Gemiddelde score

63,6

Respondent	Onderbouwing	Score
Respondent 1	<i>Vanuit de overleggen duidelijk opgehaald en besproken.</i>	100
Respondent 8	<i>Met name in het begin was dat een enorm grote zoektocht. Later werd dat steeds duidelijker</i>	50
Respondent 11	<i>Dit was in het begin onduidelijk</i>	50
Respondent 4	<i>Met name de gemeenten namen op geen enkele wijze verantwoordelijkheid voor kadavers opruimen. dit zorgde regelmatig voor wrijving in het team.</i>	25
Respondent 10	<i>Dit werd bijgehouden in een actielijst.</i>	100
Respondent 5	<i>Er was wel wat onduidelijkheid over de preciese afbakening van de verantwoordelijkheden.</i>	25
Respondent 3		100
Respondent 6		75
Respondent 7		75
Respondent 9		75
Respondent 2	<i>Wij weten niet of de verantwoordelijkheid wel of niet helder zijn. Wij constateren in ieder geval dat binnen de verantwoordelijkheden en taken die LNV heeft t.a.v. BT gebieden</i>	25

Respondent	Onderbouwing	Score
	<i>enkele taken niet/ onvoldoende zijn opgepakt. In IPO verband wordt dit besproken met LNV.</i>	

Geef aan wat beter kan.

Respondent	Onderbouwing
Respondent 5	<i>Duidelijke afbakening tussen waar de stuurgroep/regiegroep over gaat en wat de organisatie zelf moet doen.</i>

4 Informatiemanagement

Besluiten en acties worden voldoende vastgelegd in LCMS of op andere wijze.

Gemiddelde score		80
Respondent	Onderbouwing	Score
Respondent 4		75
Respondent 5		75
Respondent 10	<i>Hiervoor was een SharePoint omgeving.</i>	100
Respondent 3	<i>Ik ken LCMS niet.</i>	
Respondent 1	<i>Ook hierbij na een stroeve start vervolgens wel duidelijk vastgelegd.</i>	100
Respondent 2		50
Respondent 9		100
Respondent 11		75
Respondent 8	<i>Geen aanvullingen</i>	75
Respondent 6		75
Respondent 7		75

Er is een duidelijk beeld en input vanuit communicatie tijdens overleggen.

Gemiddelde score		75
Respondent	Onderbouwing	Score
Respondent 5		75
Respondent 6		50
Respondent 2		50
Respondent 10	<i>Dit heb ik zo goed mogelijk gedaan; anderen kunnen beter bepalen of dit voor hen voldoende was. Het was fijn dat in elk overleg standaard ruimte was voor het beeld vanuit communicatie.</i>	75

Respondent	Onderbouwing	Score
Respondent 1	<i>Structureel het beeld over de actuele stand van zaken vanuit communicatie gedeeld binnen de werkgroep gedeeld en waar nodig situationeel op geanticipeerd.</i>	100
Respondent 8	<i>Op basis van goed omgevingsbeeld en vragen die binnen kwamen bij VRF, WF & natuurpartijen</i>	75
Respondent 4		75
Respondent 7		100
Respondent 11		75
Respondent 9		75

5 Crisiscommunicatie

De externe communicatie (naar pers en publiek) over het incident verliep goed.

Gemiddelde score	75
------------------	----

Respondent	Onderbouwing	Score
Respondent 6		75
Respondent 7		100
Respondent 4	<i>VRF heeft de communicatie op voortreffelijke wijze gedaan.</i>	75
Respondent 8	<i>De communicatie afdeling van de VRF moest regelmatig op zoek naar afgevaardigden vanuit bijvoorbeeld natuurpartijen die iets toe wilde lichten over de situatie in hun gebied. Dat verliep niet vlekkeloos.</i>	50
Respondent 10	<i>Media kon altijd terecht bij VRF en deed dat ook vaak voor een algemeen beeld. Waar nodig werden experts of vertegenwoordigers van specifieke gebieden er bij gehaald. De media benaderde betrokken organisaties ook wel rechtstreeks.</i> <i>Publiekscommunicatie was centraal te vinden op www.vrfryslan.nl/vogelgriep en ook via social media. Betrokken organisaties verwezen hiernaar in hun eigen communicatie en deelden op hun eigen kanalen informatie over hun eigen gebied/werkzaamheden en zo nodig een handelingsperspectief specifiek voor hun eigen doelgroep(en). Centraal afgestemde communicatieboodschappen werden met alle betrokken partners gedeeld en door hen verder verspreid.</i>	75
Respondent 1	<i>Zie vorig antwoord.</i>	100
Respondent 9		75
Respondent 11	<i>Daar heb ik meer zijdelings iets van meegekregen.</i>	50
Respondent 2		50
Respondent 5		75

De taakverdeling qua communicatie is goed bevallen.

Gemiddelde score	72,7
------------------	------

Respondent	Onderbouwing	Score
Respondent 10	<i>We hebben dit op dezelfde manier gedaan als de vorige keer dat we in Fryslân met vogelgriep te maken hadden: centrale communicatie vanuit VRF voor het beeld van de hele provincie en het handelingsperspectief, decentraal vanuit elke betrokken organisatie wat betreft hun eigen taken en werkzaamheden en de situatie in hun eigen gebied. Hiervoor was gekozen omdat geen enkele organisatie een totaalbeeld kon schetsen (omdat zij enkel over hun eigen taken/gebied iets konden zeggen). VRF kon daarin een overkoepelende en richting de betrokken organisaties faciliterende (netwerk)rol vervullen. Dat is wat mij betreft goed bevallen.</i>	75
Respondent 9		75
Respondent 5		75
Respondent 8	<i>Er was een duidelijke taakverdeling maar deze pakte in de praktijk niet altijd goed uit.</i>	75
Respondent 2		50
Respondent 6		50
Respondent 1		75
Respondent 7		75
Respondent 11	<i>De taakverdeling was duidelijk</i>	75
Respondent 3	<i>Tijdens vergaderingen werd duidelijk tussen communicatiemensen en andere teamleden overlegd wat er moest gebeuren m.b.t. communicatie.</i>	75
Respondent 4		100

6 Algemene punten

W.v.t.t.k.:

Respondent	Onderbouwing
Respondent 2	<p>1. Organisaties die betrokken zijn bij de enquête en evaluatie graag specifiseren in evaluatierapport. Dit is nu gegeneraliseerd tot algemeenheden als gemeenten, gebiedsbeheerders et cetera en daardoor nietszeggend. Kan verbeterd worden door het opnemen van een lijst betrokken partijen in de bijlage. Vergroot ook zeker de kwaliteit de evaluatie en leesbaarheid van het rapport.</p> <p>2.) Doel factsheet belevingsonderzoek pluimveehouders (hoe en waarom) blijft onduidelijk. In rapport graag beter context en doel opnemen. Daarbij ook de opmerking plaatsen dat deze factsheet de problematiek zeer eenzijdig belicht.</p> <p>3. Betere suggestie is om n.a.v. de evaluatie een factsheet uit te geven namens alle betrokken partijen, waar zij ook inhoudelijk allen achterstaan.</p> <p>.</p>
Respondent 10	<p>Mee eens. Van andere veiligheidsregio's begreep ik dat onze werkwijze qua vogelgriep aardig uniek is. Veel VR's waren helemaal niet betrokken, laat staan dat er een multidisciplinair vogelgriepsteam actief was. Ik ben wel benieuwd naar de verschillen: heeft onze werkwijze een duidelijke plus? Wat als we dit niet hadden gedaan?</p> <p>En aanvullend: wie drukt wanneer op de knop? Wanneer schalen we op en af? Wat zijn de bepalende factoren daarvoor? Vogelgriep komt nog veel vaker terug, wordt deze werkwijze een 'standaard' sluimerende crisis-werkvorm die we in de organisatie moeten inbedden?.</p>

Respondent	Onderbouwing
Respondent 3	<i>Verslag van overleg in regio Friesland voor andere regio's. Ik denk dat andere regio's kunnen leren van het overleg zoals die plaatsgevonden heeft in regio Friesland. Dit jaar waren in regio's Friesland (en Groningen) de grootste sterfte van wilde vogels, maar een volgend jaar kan het in een ander regio zijn. Daarom zou het goed zijn een korte verslag te maken van hoe het overleg in regio Friesland was georganiseerd, en hoe het is verlopen.</i>
Respondent 6	<i>Zo doorgaan.</i>
Respondent 9	<i>Zie inbreng quick scan evaluatie.</i>
Respondent 8	<i>Zie hiernaast. Dit seizoen heeft WF actief bijgedragen aan de ondersteuning van de VRF. Bij een eerstvolgende uitbraak van vogelgriep zou een andere partij (denk bijvoorbeeld aan: Provincie of Rijkswaterstaat) zoiets op kunnen pakken. Vooraf een roulatie afspreken werkt dan het efficiëntst. Zo verdelen wij eerlijk de last en weet iedereen waar ze aan toe zijn. Daarnaast zouden er nog gesprekken gevoerd moeten worden met het Rijk over de financiële middelen en borging van een gemeenschappelijke monitoring. Het managen van een vogelgriepuitbraak beperkt zich immers niet alleen maar tot één gemeente en/of provincie.</i>
Respondent 5	<i>N.v.t.</i>
Respondent 1	<i>Veel nuttige ervaringen opgedaan en fijn dat we dit nu ook evalueren. Zorg dragen dat de rapportage evaluatie ook daadwerkelijk wordt vertaald naar een eenvoudig, duidelijk en concreet handelingsperspectief om een volgende keer direct te kunnen gebruiken.</i>
Respondent 7	<i>Vogelgriep gaat vaker optreden. Maak nu ns een keer van landelijk tot op lokaal niveau afspraken over rol- en taakverdeling en dekking van kosten. Dan kun je eerder met minder inspanning effectief aan de slag. Borg de gekozen aanpak inclusief leerpunten uit deze evaluatie. Het doorzetten van registratie van dode vogels enz naar VRF was omslachtig en koste extra werk. Toegang geven tot het portal aan alle partijen werkt efficiënter en geeft geen extra 'handwerk'.</i>